

FVP:UPPVMD008 Psychopedie

PaedDr. Mgr. Irena Johanka Savková, MBA

savkovafolirova@seznam.cz

i.savkova@specialniskola.eu

FVP Slezská univerzita Opava

25. 3. a 22.4. 2023 8:55-13:50 míst. C 306

- 1. Psychopedie jako speciálně pedagogická disciplína.** Postavení psychopedie v systému ostatních věd. Pojmové vymezení a terminologie v psychopedii. Pojem mentální postižení a mentální retardace. Historie a současnost terminologické exprese psychopedie v zahraničním kontextu.
- 2. Vývoj péče o osoby s mentálním postižením v zahraničí a v ČR.** Současné zahraniční a domácí trendy směřující k edukaci a inkluzi osob s mentálním postižením ve společnosti.
- 3. Humanizace životních podmínek osob s mentálním postižením, práva a diskriminace v kontextu současné legislativy.**
- 4. Charakteristika osobnosti člověka s mentálním postižením v komplexním pojetí.**
- 5. Rodina dítěte s mentálním postižením.**

6. Edukační realita – výchova a vzdělávání dětí a žáků s mentálním postižením.

7. Typy a stupně mentálního postižení, hraniční pásmo jako fenomén.

8. Etiologie mentálního postižení.

9. Možnosti vzdělávání pro děti a žáky s mentálním postižením – typy a druhy institucí a škol. Základy didaktiky osob s mentálním postižením (zásady, metody).

10. Žák s mentálním postižením ve škole. Podmínky a zásady speciálněpedagogické školní práce v rámci speciálního i inkluzivního vzdělávání.

11. Poruchy autistického spektra, edukace dětí a žáků s PAS.

12. Exkurze do zařízení pro osoby s mentálním postižením.

Cíl předmětu

- Získat základní poznatky z vícerých oblastí psychopedické problematiky
- Orientovat se k definicích a klíčových termínech
- Osvojit si elementární informace nezbytné pro orientaci ve speciálně pedagogické subdisciplíně
- Vymežit cíle, úkoly, vztah s jinými vědními obory
- Charakterizovat posun paradigmatu speciální pedagogiky
- Úspěšně ukončit předmět zápočtovou prací, dle předem písemně stanovených podmínek přednášejících.

Cíl předmětu

- Získat základní poznatky z víceroch oblastí psychopedické problematiky
- Orientovat se k definicích a klíčových termínech
- Osvojit si elementární informace nezbytné pro orientaci ve speciálně pedagogické subdisciplíně
- Vymezit cíle, úkoly, vztah s jinými vědními obory
- Charakterizovat posun paradigmatu speciální pedagogiky
- Návštěva školského zařízení
- Úspěšně ukončit předmět zkouškou

Odborná literatura

- ADAMUS, P., FRANIOK, P., KALEJA, M., ZEZULKOVÁ, E. *Vzdělávací strategie v edukaci vybraných skupin žáků se speciálními vzdělávacími potřebami*. Ostrava: Oftis, Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta, 2015. 132 s. ISBN 9788074647987
- BAZALOVÁ, B., *Dítě s mentálním postižením a podpora jeho vývoje*. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0693-4
- BARTOŇOVÁ, M., VÍTKOVÁ, M. *Strategie ve vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a specifické poruchy učení: texty k distančnímu vzdělávání*. Brno: Paido, 2007. 159 s. ISBN 978-80-7315-140-9
- BARTOŇOVÁ, M., BAZALOVÁ, B., PIPEKOVÁ, J., *Psychopedie*, texty k distančnímu vzdělávání. 1. vyd. Brno: Paido, 2007, 150 s. ISBN 978-80-7315-161-4
- BOGDASHINA, O., *Specifika smyslového vnímání u autismu a Aspergerova syndromu*. Praha: PASPARTA Publishing, s.r.o., 2017. ISBN 978-80-88163-06-0
- BRYCHNÁČOVÁ, E., MÁLKOVÁ, M., tým odborných didaktiků VÚP., *Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání základní škola speciální*. 1. vyd. Praha: Tauris, 2008, 110 s. ISBN 978-80-87000-25-0
- BŘICHÁČKOVÁ, M., VILÍMEK, Z. *Možnosti využití muzikoterapie při práci s žáky v ZŠ speciální*. 1. vyd. Praha: IPPP ČR, 2008. 78 s. ISBN 978-80-86856-50-6
- ČÁBALOVÁ, D. *PEDAGOGIKA 1 Studijní opora k předmětu KPG/PG1 - první část*. Plzeň, 2011
- ČAČKA, O. *Psychologie dítěte*. Tišnov: SURSUM, 1996, ISBN 80-85799-03-0
- ČAČKA, O. *Psychologie duševního vývoje dětí a dospívajících s faktory optimalizace*. Brno: Masarykova univerzita, 2000. ISBN 80-7239-060-0
- ČADOVÁ, E., *Metodika práce se žákem s tělesným postižením a zdravotním znevýhodněním*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. ISBN 978-80-244-3308-0
- ČÁP, J., MAREŠ J., *Psychologie pro učitele*. Praha: Portál, 2007. 656 s. ISBN 978-80-7367-273-77
- ČERNÁ, M. a kol., *Česká psychopedie: speciální pedagogika osob s mentálním postižením*. 1.vyd. Praha: Karolinum, 2009. 222 s. ISBN 978-80-246-1565-3
- ČERNÁ, M. a kol.: *Kapitoly z psychopedie*. Praha, Univerzita Karlova 1995
- ČERNÁ, M., STEJSKAL, B. A KOL. *Kapitoly z psychopedie*. Praha: Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, 1995. ISBN 80-7066-899-7
- DOLEJŠÍ, M.: *K otázkám psychologie mentální retardace*. Praha, Avicenum 1978
- EDELSBERGER, L. A KOL. *Defektologický slovník*. Jinočany: H+H, 2000. ISBN 80-8602276-5
- EISOVÁ, A.: *Kapitoly z dějin psychopedie*. Praha, SPN 1983

Odborná literatura

- FARKOVÁ, M., *Vybrané kapitoly z psychologie*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2008. ISBN 978-80-86723-64-8
- FISCHER S., ŠKODA J., *Speciální pedagogika. Edukace a rozvoj osob se somatickým, psychickým a sociálním znevýhodněním*. Praha: TRITON, 2008. ISBN 978-80-7387-014-0.
- FONTANA, D., *Psychologie ve školní praxi. Příručka pro učitele*. Praha: Portál, 2003. ISBN 978-80-71786-26-8.
- FRANIOK, P. *Vzdělávání osob s mentálním postižením*. 2. vydání. Ostrava: Ostravská univerzita – PedF, 2007. ISBN 80-7368-274-5
- FRANIOK, P. KYSUČAN, J. *Psychopedie. Speciální pedagogika mentálně retardovaných*. Ostrava: Ostravská univerzita – Pedagogická fakulta, 2002. ISBN 80-7042-247-5
- FRANIOK, P., SAVKOVÁ, I., *Development of sensory perception in pupils with severe mental disorders and multiple disabilities*. Proceedings of International Conference Educational Challenges in Central Europe fakulty of Arts, Palacký University Olomouc, Czech Republic April 26, 2018
- HANÁK, P. a kol., *Diagnostika a edukace dětí a žáků s těžkým zdravotním postižením*. 1. vydání. Praha: IPPP ČR, 2005. ISBN 80-86856-10-0
- JESENSKÝ, J. *Prostor pro integraci*. Praha: ComeniaConsult, 1993
- MICHALOVÁ, Z., *Integrativní speciální pedagogika: především zaměřená na aktuální legislativu v ČR*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2012. ISBN 978-80-7372-879-3
- MONATOVÁ, L., *Speciálně pedagogická diagnostika z hlediska vývoje dětí*. Brno: Paido, 2000. ISBN: 80-85931-86-9
- NOVOSAD, L. *Některé aspekty socializace lidí se zdravotním postižením*. Liberec: Technická univerzita – PdF, 1997. ISBN 80-7083-268-1
- NÁDVORNÍKOVÁ, H., *Kognitivní činnosti v předškolním vzdělávání*. Praha: Raabe, 2011. ISBN 978-80-86307-87-9
- NEWMAN, S., *Hry a činnosti pro vývoj dítěte s postižením: rozvoj kognitivních, pohybových, smyslových, emočních a sociálních dovedností*. 1. vydání. Praha: Portál, 2004. 167 s. ISBN 80-7178-872-4
- NIELSEN, L., *Učení zrakově postižených dětí v raném věku*. 1. české vydání. Praha: Institut sociálních vztahů, 1998. 119 s. ISBN 80-85866-26-9
- NÝVLTOVÁ, V., *Psychopatologie pro speciální pedagogy*. Praha: UNIVERZITA JANA ÁMOSE KOMENSKÉHO PRAHA, 2010. ISBN 978-80-86723-85-3

Odborná literatura

- OPATŘILOVÁ, D., *Pedagogická intervence v raném a předškolním věku u jedinců s dětskou mozkovou obrnou*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2003. ISBN 80-210-3242-1
- OPATŘILOVÁ, D. Komunikace v poradenství. In VÍTKOVÁ, M. (ed.). *Otázky speciálně pedagogického poradenství. Základy, teorie, praxe*. Brno: MSD, spol. s r. o., 2003, s. 194 – 200. ISBN 80-86633-08-X
- OPATŘILOVÁ, D. *Pedagogická intervence v raném a předškolním věku u jedinců s dětskou mozkovou obrnou*. Brno: PdF MU, 2003. ISBN 80-210-3242-1
- PÖRTNER, M., *Na osobu zaměřený přístup v práci s lidmi s mentálním postižením a s klienty vyžadující trvalou péči*. Praha: Portál, 2009. ISBN: 978-80-7367-582-0
- PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J., *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-579-2
- PRŮCHA, J. A KOL. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367546-2
- RENOTIÉROVÁ, M., LUDÍKOVÁ, L. a kol. *Speciální pedagogika*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2004. ISBN 80-244-0873-2
- SCHOPLER, E., MESIBOV, P. *Cwiczenia edukacyjne dla dzieci autystycznych*. Gdańsk: GWP, 1994. ISBN 83-85416-28-5
- SEKÁČOVÁ, G., JEŽEK, D.: *Možnosti podpory pohybového vývoje při práci s žáky v ZŠ speciální*. Praha: IPPP, 2008. ISBN 978-80-86856-51-3
- SOVÁK, M. *Nárys speciální pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1980
- ŠVARCOVÁ, I. *Mentální retardace*. Praha: Portál, 2000. ISBN 81-7178-506-7
- ŠVARCOVÁ, I., *Komplexní systém vzdělávání dětí, mládeže a dospělých s těžším mentálním postižením*. Praha: Nakladatelství SEPTIMA, 1994. ISBN 80-85801-27-2
- ŠVARCOVÁ – SLABINOVÁ, I., *Mentální retardace: vzdělávání, výchova, sociální péče*. 2. přepracované vydání. Praha: Portál, 2003. 187 s. ISBN 80-7178-821-x
- TEPLÁ, M., *Přípravný stupeň pomocné školy*. Praha: Tech-Market, 1999. ISBN 80-86114-28-7
- TEPLÁ, M., *Legislativní změny ve speciálním školství*. Konference „Komplexní péče o žáka s kombinovanou vadou“. Praha: Pedagogická fakulta UK v Praze
- UZLOVÁ, I., *Asistence lidem s postižením a znevýhodněním*. Praha: Portál, 2010. ISBN: 978-80-7367-764-0

Odborná literatura

- VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-214-9
- VALENTA, M., MÜLLER, O. *Psychopedie*. Praha: Parta, 2003. ISBN 80-7320-039-2
- VALENTA, M. Müller, O.: *Psychopedie, teoretické základy a metodika*, Praha, Parta 2004 9
- VALENTA, M. A KOL. *Přehled speciální pedagogiky: Rámcové kompendium oboru*. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0602-6
- VALENTA, M., a kol., *Slovník speciální pedagogiky*. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0937-9
- VANČOVÁ, A. *Edukácia viacnásobne postihnutých*. Bratislava: Sapiencia, 2001. ISBN 80-967108-7-X
- VAŠEK, Š., *Špeciálna pedagogika: terminologický a výkladový slovník*, Bratislava: SPN, 1994. ISBN: 80-08-01217-X
- VÍTKOVÁ, M. *Somatopedické aspekty*. Brno: Paido, 1999. ISBN 80-85931-69-9
- VÍTKOVÁ, M. (ed.) *Otázky speciálně pedagogického poradenství*. Brno: MSD, 2003. ISBN 80-86633-08-X
- VÍTKOVÁ, M. (ed.) *Integrativní speciální pedagogika. Integrace školní a sociální*. Brno: Paido, 2004. ISBN 80-7315-071-9
- VOCILKA, M.: *Autismus*. Praha: Septima, 1996. ISBN 80-902134-3-X
- VOCILKA, M.: *Výchova a vzdělávání autistických dětí*. Praha: Septima, 1994. ISBN 80-85801-33-7
- VOCILKA, M.: *Autismus a možnosti výchovné praxe*. Praha: Septima, 1995. ISBN 80-85801-58-2
- ZELINKOVÁ, O., *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program. Nástroje pro prevenci, nápravu a integraci*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-544-X.
- ZIKL, P., *Děti s tělesným a kombinovaným postižením ve škole*. 1. vydání. Praha: Grada, 2011. 112 s. ISBN 978-80-247-3856-7
- ZVOLSKÝ, P. A KOL. *Speciální psychiatrie*. Praha: Karolinum, 1998. ISBN 80-7184-666-X.

Jiné zdroje

- Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání základní škola speciální, Praha: VÚP, 2008
- Vyhláška č. 27/2016 Sb. Vyhláška o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných
- Vyhláška o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění vyhl. č. 270/2017 Sb., vyhl. č. 416/2017 Sb., vyhl. č. 244/2018 Sb., vyhl. č. 196/2019 Sb. a vyhl. č. 248/2019 Sb. č. 27/2016 Sb.
- Vzdělávací program zvláštní školy čj. 22 980/97-22. Praha, Septima 1997
- Zákon, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím školského zákona, ve znění zák. č. 264/2006 Sb., zák. č. 428/2012 Sb. a zák. č. 332/2014 Sb. č. 562/2004 Sb.
- Zákon o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění zák. č. 383/2005 Sb., zák. č. 179/2006 Sb., zák. č. 264/2006 Sb., zák. č. 189/2008 Sb., zák. č. 384/2008 Sb., zák. č. 223/2009 Sb., zák. č. 227/2009 Sb., zák. č. 422/2009 Sb., zák. č. 159/2010 Sb., zák. č. 420/2011 Sb., zák. č. 198/2012 Sb., zák. č. 333/2012 Sb., zák. č. 197/2014 Sb., zák. č. 82/2015 Sb., zák. č. 332/2014 Sb. a zák. č. 379/2015 Sb. č. 563/2004 Sb.